

Popoldanski del prvega dne je bil posvečen položaju narodnih manjšin, pri čemer je *Valerij Stojanov* z zgodovinskega inštituta bolgarske akademije znanosti govoril o narodnih manjšinah v Bolgariji v luči zgodovine in se ozrl na današnje stanje. *Irena Ilieva* s pravnega inštituta bolgarske akademije znanosti je poročala o aktualnem položaju pravne zaščite tistih bolgarskih državljanov, katerih materinščina ni bolgarski jezik, *Peter Krasztev* s centralne evropske univerze v Budimpešti je svoj referat namenil razpravljanju, če je na Balkanu možna splošna rešitev vprašanja narodnih manjšin. Omenim naj, da je *Ilieva* opozorila, da ji rezultati zadnjega bolgarskega štetja prebivalstva iz leta 2001 še niso bili docela dostopni, pač pa bodo upoštevani v tiskani različici referata. Za nas je zanimiv podatek, da je bilo po štetju prebivalstva 1991 v Bolgariji 66 Slovencev.

Dopoldanski del drugega dne simpozija je bil namenjen položaju šolstva in znanosti. Le moj referat se ni dotikal tega vprašanja. *Karin Liebhart* (OSI-Ost-und Südost Institut Dunaj) je pripravila referat o ženskih študijah po letu 1989, *Peter Bachmaier* (OSI) je razpravljal o šolski politiki in šolskem sistemu po letu 1989 in opozoril na težave velikih inštitutov (bolgarska akademija znanosti je imela do leta 1989 n.pr. kar 14.000 sodelavcev), manjša se tudi število univerz in visokih šol, ki jih je bilo do 1989 kar neverjetnih 42. *Gert Dressel* z dunajskega Institut für interdisziplinäre Forschung und Fortbildung je imel referat o sodelovanju med avstrijskimi in bolgarskimi znanstveniki v zadnjih desetih letih.

Zadnji del simpozija je bil namenjen temam o gospodarskih, vojaških in političnih vidikih prizadevanj Bolgarije, da se vključi v NATO in EU. Tako je *Emil Cenkov* (Center for the Study of Democracy iz Sofije) govoril o varnostnih prioritetah Bolgarije po letu 1989, *Todor Balabanov* (Institut für Höhere Studien, Dunaj) je opozoril na težave pri gospodarskem prestrukturiranju, *Michael Geistlinger* (Institut für Völkerrecht und internationale Organisationen, ki spada pod univerzo v Salzburgu) pa je ocenjeval poročilo o izpolnjevanju političnih kriterijev za vstop v EU, ki je bilo narejeno leta 2000.

Simpozij je dal kar soliden pregled razvoja Bolgarije od leta 1989, organizatorji so obljubili, da naj bi zbornik referatov izšel jeseni 2002 in če bo res tako, bo to prav zanimiv in aktualen pregled dobršnega dela najnovejše bolgarske zgodovine.

Franc Rozman

Mednarodna znanstvena konferenca »Vojska in vojaški faktor v državah in družbi jugovzhodne Evrope od 18. do 20. stoletja«

Zadar, 13. – 15. september 2001

Sredi septembra 2001 je bila v Zadru mednarodna konferenca, ki po številu sodelujočih sicer ni bila velika, vendar je dala zanimive znanstvene rezultate in obeta, da ji bodo sledile še prihodnje. Projekt je namreč načrtovan širše in izhaja iz ugotovitve, da se je zgodovino pisje jugovzhodne Evrope po letu 1989 bolj malo ukvarjalo z vlogo vojske v socialnem, političnem in kulturnem razvoju tega področja. To zanemarjanje toliko bolj vzbuja začudenje, ker je bilo delovanje vojaškega faktorja od 18. stol. pa vse do danes zelo odločilen dejavnik pri različnih procesih zgodovinskega razvoja tega področja. Vojaška vprašanja pa tudi danes niso izgubila veljave. Izoblikoval se je poseben projekt, ki sta ga vodila Catherine Horel z zgodovinskega inštituta Pierra Renouvina univerze v Parizu ter Drago Roksandi, profesor za novejšo zgodovino na filozofski fakulteti v Zagrebu. Pri organizaciji konference so sodelovali tudi francoska ambasada v Zagrebu, hrvaška ambasada v Parizu, raziskovalna skupina Integracija in kooperacija v Evropi s pariške univerze, dunajski Inštitut za vzhodno in jugovzhodno Evropo, francoski nacionalni center za znanstveno raziskovanje, francosko zunanje ministrstvo, francosko zastopstvo pri NATO in hrvaško ministrstvo za znanost in kulturo. Reči je treba, da kljub sodelovanju tako eminentnih institucij organizacija konference ni bila lahka in nazadnje tudi vseh prijavljenih referentov v Zadru ni bilo. Tudi sam potek konference ni minil brez spodrsljajev, med katerimi je bil večji ta, da skoraj ni bilo časa za diskusijo, kar pa sicer ni nič novega, in da ni bilo obljubljenega

prevajanja v enega od obeh jezikov konference, ki sta bila nemščina in francoščina. Konferenca sama se je odvijala v prostorih filozofske fakultete v Zadru, kjer nas je ljubeznivo sprejel tudi dekan fakultete, sicer pa razen referentov ni bilo nobene publike. Po drugi strani pa je tudi res, da smo se udeleženci, nekateri že znanci, izjemno ujeli in ker ni bilo udeleženca, ki ne bi bil večjezičen, je bila komunikacija v prostem času zelo intenzivna in smo bili vsi udeleženci z njenim potekom in rezultati zelo zadovoljni. Septembra 2002 bo zbornik konference tudi izšel in v njem bodo objavljeni tudi nekateri referati, katerih avtorjev na konferenci ni bilo. Obstaja tudi realno upanje, da bo do drugega srečanja tudi prišlo.

Omenim naj le naslove referatov iz katerih bo že razvidno, da je bil spekter problematike in geografske razsežnosti kar velik. Prvi referat je imela *Catherine Horel*, ki je govorila o honvedih in žandarmeniji v Hrvaški in Slavoniji v letih od nagodbe do 1880. Avtorica pripravlja obsežno monografijo o tej tematiki in je predstavila v bistvu celoten koncept raziskave. *Dilek Barlas* iz carigrajske Koç univerze je pripravila referat o nastanku in razvoju turške republikanske mornarice od 1924 do 1939. *Drago Roksan-di* je referiral o Vojni krajini v geostrateški strategiji Avstrije in Francije do tega področja od francoske revolucije do dunajskega kongresa. *Zvijezdana Sikiri* iz Zagreba je pripravila referat o pripravah na ustanovitev narodne straže v Zagrebu spomladi 1848. Zelo zanimivo in z arhivskim raziskovanjem bogato podprto predavanje je imel *Bernard Lory* iz Pariza, ki je govoril o modernizaciji armade na primeru Bitole v letih 1830 do 1894, ko je bila Bitola eden najpomembnejših turških garnizonov v Makedoniji. O razmerah v politiki in družbi na Ogrskem med prvo svetovno vojno, kar je označil kot čas, ki je obdobje od izključitve parlamentarizma do stanja boja vseh proti vsem, je referiral *Péter Bihári* iz Budimpešte. *Arnold Suppan* z Dunaja je pripravil referat o vladi Cvetkovi-Maček. Slovenca sva bila *Dušan Neak*, ki je govoril o izgonu Nemcev iz Slovenije in podpisani, ki sem pripravil referat o prvi svetovni vojni v slovenski memoaristiki. Zanimiv je bil referat *Erwina Schmidla* z Dunaja o mednarodni mirovni operaciji v Albaniji 1913–1914, kot zgodnjem primeru vojaškega angažmaja na kriznem področju v jugovzhodni Evropi. Zadnja dva referata sta bila posvečena zadnjemu desetletju preteklega stoletja, in sicer je *Elisabeth du Réau* iz Pariza govorila o politiki Francije, Nemčije in Velike Britanije ob vojni na Balkanu, kar je dopolnil *Pierre Mélandri* tudi iz Pariza, ki je govoril o ZDA in vojni v Jugoslaviji 1991 do 1995.

Lahko rečemo, da je bila konferenca zanimiva, referati zelo solidno pripravljene in le škoda je, da ni bilo napovedanih kolegov iz Srbije, Bolgarije in Albanije, saj bi njihova prisotnost še bolj zajela skoraj celotno področje jugovzhodne Evrope in problematiko, ki ji je bilo doslej nemara res posvečeno premalo raziskav.

Franc Rozman

33. letna konvencija Ameriškega združenja za napredek slavističnih študij,

Washington D.C., 15.–18. november 2001

Vsakoletna konvencija Ameriškega združenja za napredek slavističnih študij (*American Association for the Advancement of Slavic Studies*) je potekala od 15. do 18. novembra 2001 v Washingtonu D.C. Tokrat je potekala v senci dogodkov 11. septembra, vojne v Afganistanu, ostrih varnostnih ukrepov na ameriških letališčih (stražili so jih do zob oboroženi vojaki ameriške vojske) ter zamud in odpovedanih letov. Zaradi tega je bila udeležba nekoliko manjša kot prejšnja leta. Tako se v strahu pred morebitnimi novimi terorističnimi napadi tega letnega srečanja niso udeležili mnogi stalni udeleženci iz prejšnjih let (tudi iz Slovenije), odpovedanih pa je bilo tudi nekaj panelov.

Že prvi dan konference je Society for Slovene Studies pripravila panel o spregledanih in zapostavljenih razumnih v obdobju slovenskega komunizma, ki ga je vodila Leopoldina Plut-Pregelj (Univerza Maryland). Mirjam M. Hladnik (ZRC-SAZU) je v referatu o življenju in delu Angele Vode pripravila oris njenih del in orisala njeno življenjsko pot v obdobju med obema svetovnima vojnama. Ker se je Vodetova že med vojno razšla s komunisti in po drugi svetovni vojni praktično ni bila več prisotna v slovenskem literarnem in kulturnem življenju, je Hladnikova predstavila tudi zgodbo o odkrivanju te nadarjene pisa-